

Suuren paaston valmistusviikot. Publikaanin ja fariseuksen sunnuntain jälkeisen viikon perjantai.

Päivän epistola

(1. Joh. 2: 7 – 17)

”Rakkaani! Käsky, jonka teille kirjoitan, ei ole uusi. Se on se vanha käsky, joka teillä on ollut alusta alkaen, se sana, jonka te olette kuulleet. Ja kuitenkin käsky, jonka teille kirjoitan, on uusi: nyt se on toteutunut hänessä ja teissä, sillä pimeys häviää ja tosi valo loistaa jo. Joka väittää olevansa valossa mutta vihaa veljeään, on yhä pimeydessä. Joka rakastaa veljeään, pysyy valossa, eikä hänessä ole mitään, mikä veisi lankeemukseen. Mutta se, joka vihaa veljeään, on pimeydessä. Hän vaeltaa pimeässä eikä tiedä, minne on menossa, sillä pimeys on sokaissut hänen silmänsä. Minä kirjoitan teille lapseni: synnit on annettu teille anteeksi hänen nimensä tähden. Minä kirjoitan teille isät: te olette oppineet tuntemaan hänet, joka on ollut alusta asti. Minä kirjoitan teille, nuoret: te olette voittaneet Pahan. Lapseni, minä kirjoitan teille: te olette oppineet tuntemaan Isän. Isät, minä kirjoitan teille: te olette oppineet tuntemaan hänet, joka on ollut alusta asti. Nuoret, minä kirjoitan teille: te olette voimakkaita, Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette voittaneet Pahan. Älkää rakastako maailmaa, älkää sitä, mikä maailmassa on. Jos joku rakastaa maailmaa, Isän rakkaudella ei ole hänessä sijaa. Sillä mitä kaikkea maailmassa onkin, ruumiin halut, silmien pyyteet ja mahtaileva elämä, se kaikki on maailmasta, ei Isästä. Ja maailma himoineen katoaa, mutta se, joka tekee Jumalan tahdon, pysyy iäti.”

Slaavilaisessa perinteessä alkusana on ”rakkaani”, kreikkalaisessa perinteessä ”veljet”.

Valon ja pimeyden teema on esillä Vanhassa testamentissa. Ensimmäinen huomio on jo luomiskertomuksessa, jossa pimeyteen tulee valo ja jonka Jumala näki hyväksi (1. Moos. 1: 2 – 5). Pimeys koetaan kielteiseksi asiaksi (1. Moos. 15: 12) ja valo myönteiseksi (2. Moos. 13: 21). Valon ja pimeyden teema on esillä myös Qumranin teksteissä. Valo tarkoittaa olemista Jumalan yhteydessä, pimeys tarkoittaa yhteyttä Jumalaa vastustavaan maailmaan, pahoihin henkiin. Qumranin yhteisössä ajateltiin, että näiden välillä on ”sotatila”, joka päättyy valon voittoon. Tällainen ajattelu on hyvin esillä myös Uudessa testamentissa.

Johannes kirjoittaa uudesta käskystä, joka samanaikaisesti on vanha käsky. Sen käskyn Johanneksen seurakunnat ovat saaneet alusta alkaen. Tämä käsky löytyy jo Johanneksen evankeliumista Kristuksen sanomana: ”Minä annan teille uuden käskyn: rakastakaa toisianne! Niin kuin minä olen

rakastanut teitä, rakastakaa tekin toinen toistanne” (Joh 13: 34). ”Tosi valo loistaa jo” tarkoittaa Jeesusta Kristusta (Joh. 8: 12; 9: 5; 12: 35 – 36).

”Mutta se, joka vihaa veljeään, on pimeydessä.” Toisen vihaaminen on samanlaista sokeutta, kuin oli niillä, jotka kielsivät Jeesuksen. Johanneksen evankeliumi kuvaa seurakuntaa vainoavien ulkopuolisten suhdetta seurakuntaa kohtaan sanalla viha (Joh. 15: 18 – 20). Näin he osoittavat kieltävänsä Jeesuksen. Johanneksen kirjeen kirjoittaja siirtää saman asian koskevaksi myös kristittyjen keskinäisiä suhteita. Hieman myöhemmin kirjoittaja toteaa, että nämä toisinajattelevat eivät ole enää seurakunnassa (1. Joh. 2: 19).

Seuraavaksi tulevat lohdutuksen ja rohkaisun sanat. Johannes esittää runon muodossa (jakeet. 12 – 14) seurakunnassa olevan kolme ryhmää: lapset, isät ja nuoret. Heidän kerrotaan oppineen tuntemaan Jumalan ja Hänen sanansa. Jako näyttää menevät iän mukaisesti. Todennäköisesti sillä kuitenkin tarkoitetaan seurakuntalaisten kehityksen ikää. Sana lapset on suunnattu kaikille seurakunnan jäsenille. Isät tarkoittavat pidempään seurakunnassa olleita ja nuoret vastikään kirkkoon liittyneitä. Johannes kirjoittaa heille ja toteaa, että he ovat voittaneet Pahan (vrt. Joh. 12: 31; 16: 11, 33 b).

”Älkää rakastako maailmaa” tarkoittaa langennutta maailmaa, sen siveettömyyttä ja syntiä, kaikkea sitä, mikä on Jumalaa vastaan. Rakkaus Jumalaan luo suhteen, joka pysyy ikuisesti. ”Ruumiin halut” viittaa kaikkeen siihen, mikä on Jumalaa vastaan. ”Silmien pyyteet” tarkoittaa ylpeyttä, ahneutta ja väärää seksuaalista mielenkiintoa. ”Mahtaileva elämä” on ylimielisyyttä, materian täyttämää elämää. Tämä kaikki on väliaikaista. Pysyvää on sellainen elämä, joka on Jumalan yhteydessä. Raamatulliset askeettiset käytännöt, kuten rukous, paasto ja almujen antaminen, auttavat pysymään hyveiden tiellä.

Päivän evankeliumi

(Mark. 14: 3 – 9)

”Siihen aikaan, kun Jeesus oli Betaniassa aterialla spitaalia sairastaneen Simonin talossa, sinne tuli nainen, jolla oli alabasteripullossa aitoa, hyvin kallista nardusöljyä. Hän rikkoi pullon ja vuodatti öljyn Jeesuksen päähän. Jotkut paheksuivat tätä ja sanoivat toisilleen: ”Millaista voiteen haaskausta! Sen olisi voinut myydä ja antaa rahat köyhille. Olisi siitä ainakin kolmesataa denaaria saanut.” He moittivat naista ankarin sanoin. Mutta Jeesus sanoi: ”Antakaa hänen olla. Miksi te pahoitatte hänen mielensä? Hän teki minulle hyvän teon. Köyhät teillä on luonanne aina, ja te

voitte tehdä heille hyvää milloin tahdotte, mutta minua teillä ei aina ole. Hän teki minkä voi. Hän voiteli edeltäkäsin minun ruumiini hautaamista varten. Totisesti: kaikkialla maailmassa, missä ikinä evankeliumin sanoma julistetaan, tullaan muistamaan myös tämä nainen ja kertomaan, mitä hän teki.”

Samasta asiasta kirjoittavat myös Matteus (Matt. 26: 6 – 13) ja Johannes (Joh. 12: 1 – 8). Luukkaalla on myös tästä maininta (Luuk. 7: 37 – 38), mutta hän on sijoittanut tapahtuman eri kohtaan. Johtuen kertomusten yksityiskohtien eroista ja Luukkaan evankeliumin voitelun ollessa toisessa kohdassa Jeesuksen elämässä, varhaisessa kirkossa mietittiin, olisiko kyse ollut useammasta voitelusta.

”Kun Jeesus oli Betaniassa aterialla spitaalia sairastaneen Simonin talossa” sisältää hyvin monia yksityiskohtia. Todennäköisesti ne ovat kuuluneet alkuperäiseen kertomukseen. Alabasteri on lasimaista kiveä, josta voidaan tehdä erilaisia esineitä. Nardusöljy on harvinainen aine, jota saadaan intialaisesta kasvista Himalajan vuoristosta. Hinnaksi arvioitiin 300 denaaria, joka on noin työmiehen vuosipalkka. Luukas ja Johannes mainitsevat Jeesuksen jalkojen voitelemisen, Markus kertoo pään voitelemisen. Tämä oli Jeesuksen messiaanisuuden tunnustaminen, Vanhassa testamentissa Israelin kuninkaat voideltiin tehtävänsä varten (vrt. esim. 1. Sam. 16: 13; 2. Kun. 9: 6).

Läsnäolijoiden esittämä kritiikki ”tuhlailua kohtaan” saa Jeesuksen toteamaan, että nainen teki ”hyvän teon”. ”Minua teillä ei aina ole” on huomioitava erikseen, Jeesuksen voitelemisen osoitti Hänet Messiaaksi, joka tuolla hetkellä on läsnä. Pääpaino ei ole siinä sosiaalisessa ongelmassa, että köyhiä on aina. Nyt tämä nainen toimii oikealla tavalla, sillä hän tunnustaa Jeesuksen Messiaaksi. Tätä tunnistamista eivät kenneet tekemään ylipapit, kirjanoppineet tai Juudas Iskariot.

Johannes Krysostomos opettaessaan tästä tapahtumasta toteaa, että jos joku suunnittelee antavansa lahjan kirkolle, lahjoittaja on ohjattava antamaan lahjansa köyhille. Mutta jos joku on jo suorittamassa tai suorittanut lahjan antamisen Kirkon kaunistukseksi, lahja on vastaanotettava, sillä lahjoittajan intoa tehdä hyvää ei saa pilata.

Toinen Jeesuksen tekemä huomio tuo esille voitelun toisen tarkoituksen: ”Hän voiteli edeltäkäsin minun ruumiini hautaamista varten”. Näin kärsimyshistorian alkaessa Jeesus on jo voideltu etukäteen. Joskus on esitetty, että tämä jae on myöhempi lisäys ja sillä on haluttu peittää

opetuslasten kiusaantuneisuus siitä, että he eivät voidelleet Jeesusta ennen hautausta. Markus kertoo myöhemmin, kuinka naiset (!) menivät haudalle voitelemaan Jeesuksen ruumista (Mark. 16: 1).

”Totisesti, kaikkialla maailmassa, missä ikinä evankeliumin sanoma julistetaan” sisältää ajatuksen evankeliumin julistamisesta ”kaikkialla maailmassa”. Tämä Jeesuksen toteamus on käymässä toteen. ”Tullaan muistamaan tämä nainen ja kertomaan, mitä hän teki”. Nämä Jeesuksen sanat toteutuivat, tämä tapahtuma mainitaan aina, kun luetaan Jeesuksen kärsimyshistoriaa. Markus ei kerro hänen nimeään. Johanneksen evankeliumissa mainitaan että hän oli Maria, Martan ja Lasaruksen sisar.